

ОТЕЦЬ НИКОЛАЙ ВИННИЦЬКИЙ: ПАРОХ МІСТА ГАЛИЧА ТА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ

У статті проаналізовано життєвий шлях та суспільно-політичну діяльність довголітнього пароха греко-католицької церкви (далі – ГКЦ), москвофіла за ідейним світоглядом о. Николая Винницького (1868–1929). Проаналізовано стосунки душпастиря з польською громадою міста, українськими організаціями, вплив на місцеве самоврядування. На конкретних прикладах показано його душпастирську і політичну діяльність, яка врешті призвела до того, що його ув'язнила австрійська влада і в місті було створено православну парафію.

Ключові слова: Галич, церква Різдва Христового, москвофіли, виборчий рух, Талергоф, магістрат, «Просвіта».

Однією зі знакових постатей міської історії Галича кінця ХІХ – першої чверті ХХ ст. був о. Николай Винницький. Завдяки своїм політичним поглядам та громадсько-суспільній діяльності він увійшов у життєпис міста як ідейний провідник москвофільського руху. Ув'язнений за свої переконання австрійською владою і засуджений до смертної кари, після звільнення з концтабору він не відрікся власних політичних поглядів, проте й не перейшов на православне віровизнання. Він був особою невтомної енергії, яка виходила за межі тогочасного міста на Дністрі, ініціатором створення ряду москвофільських товариств, членом їхніх керівних органів на рівні краю (Галичини). В період його душпастирювання в місті було відновлено та перебудовано церкву Різдва Христового.

Життєвий шлях о. Николая Винницького. Родина

З походження о. Н. Винницький, імовірно, був нащадком представників руської (української) шляхти в Галичині, що належали до давнього шляхетського герба Сас (Драг), придомком якого були Винницькі¹.

Він народився 9 липня 1868 р. в с. Залозці, біля Ходорова (за іншою версією у с. Залесті). Соціальне становище батьків невідоме за винятком імені батька — Никола².

В 1889—1892 рр. Винницький завершує чотирирічний курс навчання у «*Генеральній духовній семінарії*» м. Львова, яка була вищим навчальним закладом греко-католицької церкви. Рукоположений 1895 р., він став «клериком молодшим пресвітеріальним».

З Галичем та міською громадою життя о. Николая Винницького перетнулося 1896 р., коли він допомагав парохіві місцевої церкви Різдва Христового о. Юліанові Копистянському, що душпастирював у місті впродовж 1878—1899 рр. У тогочасній традиції поєднання священничих родів о. Винницький одружився з донькою о. Юліана Копистянського — Ізидорою. Ймовірно, це не виглядало випадковістю, адже родина Копистянських була споріднена з давнім священничим родом Сембратовичів (дружиною о. Ю. Копистянського була Доміна-Антоніна Сембратович), відомим як священиками, так і митрополитами. Тесть о. Винницького — о. Ю. Копистянський, будучи деканом Галицьким, титулярним радником митрополичої консисторії з ознаками крилошанина, парохом у Галичі, міг належно опікуватися майбутнім свого зятя.

У подружньому зв'язку о. Николая Винницького та Ізидори Копистянської народилося троє дітей³. Також, за спогадами окремих старожилів, дітей було четверо: двоє синів та дві доньки.

Син Микола здобув освіту інженера. Він активний діяч кооперативного руху в 30-х рр. ХХ ст., директор кооперативу «*Надія*» в

¹ Roczet szlachty galicyjskiej i bukowskińskiej. — Lwów, 1857. — S. 290.

² Мирович Р. Д. Алфавитный указатель жертв австро-мадьярського терору во время первой мировой войны 1914—1918 гг. на областях Галицкой и Буковинской Руси с биографическими и библиографическими данными. Третья значительно пополненная редакция. Посвящается 50-летней годовщине Талергофской трагедии Прикарпатской Руси. — Львов, 1971. — С. 50.

³ Звіт з комплексної науково-дослідної експедиції «Галицькі некрополі», Національний заповідник «Давній Галич», 2016.

м. Галичі, член Ставропігійського інституту у Львові (прийнятий 16 квітня 1936 р.), активний діяч москвофільського напрямку⁴. Впродовж 1934–1936 рр. він був заступником бурмістра м. Галича⁵. Життєвий шлях іншого сина невідомий.

Донька Стефанія (08.12.1903–09.06.1919) померла в юнацькому віці й похована на міському кладовищі поруч з могилою батька. Про іншу доньку Марію-Гелену інформації немає⁶.

Впродовж 1896–1898 рр. о. Винницький працював сотрудником у м. Галичі, а також катехитом у місцевій народній школі. Роком пізніше, 1899-го, він короткочасно був сотрудником парафії і катехитом при школах у Болехові.

Впродовж 1900–1929 рр. (за винятком 1914–1923 (?) рр.) життя о. Н. Винницького було тісно пов'язане з Галичем. Згідно з даними церковних шематизмів 1902 р. відбулася його канонічна інсталяція. Він почав виконувати обов'язки провідника шкільної ради в м. Галичі. Як чинний парох у 1902–1904 рр. він брав участь у відновленні та перебудові міського храму – церкви Різдва Христового. Відомо, що під час першого приїзду митрополита Андрея Шептицького до Галича, «[...] окрім кс. адміністратора Винницького і бурмістра Савицького ніхто про візит кс. митрополита не був повідомлений [...]»⁷. З огляду на те, що відомо про три візити митрополита А. Шептицького до Галича (травень, липень 1902 р. і червень 1904 р.), припускаємо, що о. Винницький як чинний парох брав участь у всіх зустрічах найвищого церковного достойника ГКЦ⁸.

Також збереглися свідчення про догляд о. Винницького за церквою Святого Миколая у Галичі. Перебуваючи під час Першої світової війни в Галичі, російський кореспондент Сергій Мамонтов у своїх спогадах написав: «[...] В занепалому стольному Галичі я випадково попав на старовинну дерев'яну церкву. Присадкуватий старець [...] відкрив

⁴ Юбилейный сборник в память 350-летия Львовського ставропигиона. Ч. 2 : Временник : науч.-лит. записки Львов. Ставропигиона на 1936 и 1937 годы / [под ред. В. Р. Ваврика]. – Львов, 1937. – С. 142.

⁵ Księga adresowa Malopolski. – Lwów ; Stanisławów ; Tarnopol. Z informatorem miasta stolicznego Warszawy, Województwa Krakowskiego, Lodzkiego, Pomorskiego, Poznańskiego i Śląskiego. – Kraków, 1936. – R. 1935/1936. – 11 s.

⁶ Руслан. – 1913. – 6 липня.

⁷ Gazeta Narodowa. – 1902 – № 134. – 22 maja.

⁸ Свобода. – 1933. – Ч. 175. – 31 липня.

двостулкові дерев'яні двері і завів нас у церкву. Він повідомив, що храм цей [...] був приречений на розбір, і тільки завдяки енергії їхнього, “руського” священника, вдалося його відстояти і відремонтувати. Священик перед війною був заарештований разом з сотнею парафіян за прихильність до москалів і був висланий з Галича невідомо куди [...]»⁹.

У 1903–1907 рр. о. Винницький виконував обов'язки пароха міста. Впродовж 1908–1914 рр., а також 1924–1929 рр. він парох міста і містодекан Галицький, за що отримав відзнаку крилошанина. 1901 р. він стає членом «Галицько-Руської матиці» (культурно-освітнього Товариства для просвітницької, видавничої та освітньої діяльності) в м. Львові. З листопада 1907 р. він член виділу (виконавчого органу) нового руського політичного Товариства «Русская Рада»¹⁰.

У травні 1906 р. о. Н. Винницького обрали керівником організаційного комітету Товариства промисловців у м. Галичі. До цього товариства вступило 18 жителів міста. Згодом, після реорганізації роботи, він став заступником голови організаційного комітету цього Товариства¹¹.

1913 р. галицький парох перебував серед активних учасників «собранія» москвофілів у м. Львові. На цей захід прибуло двісті священників з усієї Галичини, троє з них були вибрані до «совѣта», серед них – о. Винницький. У «собранії» брали участь православні «батюшки», і «[...] поміж ними та “истинно-рускими” католицькими сьвящениками панувала найбільша згода. Батюшки стискали собі руки і цілували ся сердечно»¹².

Отець також був директором спілки «Надежда», засновником «Дружини», повітовим організатором «Руської Народної Організації» і членом «Народного Совету» до 1913 р.¹³ 1914 р. його обрали одним із 20-ти членів Галицької Народної Ради («верховного представництва тієї частини Галицько-Руського населення, яка сповідує історичні руські корені і залишається вірна руській національності»)¹⁴.

⁹ Діло. — 1934. — № 191. — 22 липня.

¹⁰ Kurjer Stanisławowski. — 1907. — № 1157. — 10 listopada.

¹¹ Sprawozdanie z działalności „Ligi Pomocy Przemysłowej” za czas od 15. sierpnia 1908, do 31. grudnia 1909. t. j. Za szosty rok istnienia. — Lwów, 1910. — S. 417.

¹² Діло. — 1929. — № 133. — 18 червня.

¹³ Діло. — 1917. — 21 лютого.

¹⁴ Юбилейный сборник в память 350-летия Львовського ставропигиона. — Львов, 1936.

Помер о. Н. Винницький у м. Галичі 16 липня 1929 р. на 61-му році життя. Похований на старому міському цвинтарі (Галич-гора). Провідний український часопис Галичини «Діло» лаконічно згадав про цей факт: «Посмертні згадки. Микола Винницький, парох у Галичі, помер у 61 році життя, а 34 р. священства. Похорон відбудеться в Галичі в понеділок, 17. ц. м. В. Й. П.»¹⁵.

Суспільно-політична діяльність о. Николая Винницького. Стосунки з польською громадою

За переконаннями о. Н. Винницький був переконаним москвофілом. Він, як і інші представники цієї суспільно-політичної і мовно-літературної течії, обстоював національно-культурну, а згодом державно-політичну єдність з Росією.

Ймовірно, о. Винницький не відділяв духовну працю від суспільно-політичної, навіть більше, використовував своє становище духовного очільника громади для популяризації власних ідей і формування світогляду вірних.

Вперше він заявив про себе як суспільно-політичний діяч у березні 1897 р., за рік душпастирської праці в Галичі під час виборів до IV та V курій Галицького сейму. Львівський часопис «Газета Народова» повідомляв своїх читачів про ситуацію в Галичі: «[...] будуть відбуватися вибори [...] З приводу панівної тут широкої москвофільської агітації і погроз з боку збунтованих агітаторами людей заходить сумнів, чи виборчий акт можна буде спокійно провести — з цієї причини залучив повітовий комісар компанію війська зі Станиславова, котра після полудня прибуде до Галича. Вартість транспортування війська повинен був би заплатити місцевий гр.-кат. вікарій кс. Винницький, який від початку свого побуту в Галичі не в молитвах, але в промовах своїх дуже пильно пам'ятає про “ляхів, наших ворогів”, цей згубний посів сіє дотепер безкарно»¹⁶. Вже за кілька днів ряд газет повідомляв про арешти серед «руського духовенства», які здійснила австрійська влада, серед якого були священники з Угринова та Галича¹⁷. Однак незабаром інша періодика оприлюднила спростування¹⁸.

¹⁵ Діло. — 1929. — № 133. — 18 червня.

¹⁶ Gazeta Narodowa. — 1897. — № 64. — 5 marca.

¹⁷ Dziennik Polski. — 1897. — № 77. — 18 marca.

¹⁸ Gazeta Narodowa. — 1897. — № 75. — 16 marca.

Для розуміння діяльності о. Н. Винницького під час виборчої кампанії та перших кроків, які він здійснив у міській громаді впродовж першого року свого побуту в місті, буде цікавою думка його сучасника, за походженням поляка, висловлена в крайовому часописі: «[...] З правдивим здивуванням прочитали тепер у часописах отриману інформацію з руських часописів, що місцевий гр.-кат. вікарій кс. Винницький ув'язнений. Не давніше як вчора ввечері займався кс. Винницький у місцевому казино відчитуванням відомостей про вибори в крайових часописах і, здається, був у досконалому гуморі. Збунтувавши місцеве міщанство від непрактикованої від 1846 р. зухвалості, виступає цей душпастир, так ніби був дійсним адміністратором повіту. Під час правиборів з п'ятої курії сидів він впродовж цілого дня у виборчому приміщенні, цілком забувши про похорон рим.-кат. місцевого пробоща кс. Ензінгера, який відбувався того дня. Раз навіть, коли в залі утворився галас, кс. Винницький — о іронія! — закликав присутніх руською мовою, щоб заспокоїлися і не перешкождали виборам [...] Розвинув кс. Винницький шалену агітацію, казав звозити з найдальших передмість виборців, і внаслідок тієї агітації отримали збитки, оскільки вибрано всіх п'ятьох кандидатів руського радикального прихильництва. Кс. Винницький видає короткі, але засадничі накази, а міщанство сліпо йде за ним. Належить вболівати над тим, що і міщани польської народності відступили у великій частині від народного прапора і йдуть в гурті фанатичного агітатора. Найдивнішим, однак, в тому випадку є те, що кс. Винницький є близьким кривним кс. кардинала Сембратовича, його дотепер ще терплять в Галичі, де він зробив стільки шкоди громадянству і де в короткому часі, хтозна чи не допровадить до якоїсь катастрофи. Шість місяців під'юджує той агітатор у капеланських шатах русинів проти поляків і жидів, взиває їх до дієвих виступів. “Ляхи вас вив'яжуть, а жиди викуплять”. Це тло, на якому кс. Винницький, замість на словах Євангелія опирає свої проповіді. Та небезпечна агітація вже видала свої плоди, коли молодь міщанська зустрічає часто інтелігенцію на вулицях. Кілька днів тому критикувала вона на вулиці місцевого вчителя народної школи п. Кривду і практиканта податкового уряду п. Пьотровського, а на частих згромадженнях у громадських приміщеннях говорять міщани з погрозами [...] Дуже слушним є бажання спокійних мешканців Галича, щоб уряд залишив на постійно тут залогу війська для безпеки осіб і майна і щоб нас якнайшвидше звільнити від такого небезпечного чоловіка, яким є

кс. Винницький, оплачуваний з крайових фондів, катехит при місцевій народній школі»¹⁹.

Незважаючи на свої стосунки з польським населенням міста, о. Н. Винницький відслужував відправи на честь їхніх національних народних свят. У червні 1902 р. місцевий часопис інформував: «[...] відбулося [...] відзначення Грюнвальдської річниці. Прибуло багато польських селян з довколишніх сіл [...] Потім розпочалися урочисті відправи. Насамперед відправив їх у церкві місцевий парох о. Винницький [...]»²⁰.

З 1906 р. галицький парох бере активну участь у виборчих кампаніях, організовує народні віча. Так, 17 січня 1906 р. в Галичі на підставі дозволу Станиславівського староства відбулося руське віче, яке скликав о. Николай Винницький. Порядок денний передбачав розгляд виборчої реформи²¹. Зі Станиславова прибув адвокат др. Лев Александрович і комісар поліції. Віче за участі 100 людей, зібраних з навколишніх сіл, відбулося дуже спокійно. «[...] Значить це, що москвофільські впливи в Галичі зменшилися. Цікавий випадок трапився на тому зібранні. Кс. Винницький запропонував, щоб жидів відлучити від голосування. Він сильно підкреслив, що вони не мають рівноправності, оскільки їх сюди спровадив польський король. Ціле віче, що тривало годину, відбулося спокійно, оскільки міщани русини не дуже слухають заклики кс. Винницького. Віче не закінчилося жодною ухвалою»²².

На підставі цих повідомлень ми простежуємо еволюцію поглядів о. Винницького щодо тогочасних міських етнічних спільнот — «ляхів» та «жидів», з якими він пропонував боротися. З кожним роком його політичної боротьби «межа» між національностями ставала чимраз виразнішою.

В січні 1906 р. преса опублікувала відкритого листа польських громадян м. Галича до о. Н. Винницького, в якому вони дякували священникові-москвофілу за те, що завдяки своїй москвофільській політиці він викликав прагнення до їхнього об'єднання супроти нього і його послідовників, до створення сильної польської групи: «Коли доля послала Тебе, Отче духовний, до Галича — почався розгардіяш між дітьми однієї матері. Ти від початку здійснюєш московську

¹⁹ Gazeta Narodowa. — 1897. — № 75. — 16 marca.

²⁰ Kurjer Stanisławowski. — 1902. — № 881. — 10 sierpnia.

²¹ Kurjer Stanisławowski. — 1906. — № 1062. — 28 stycznia.

²² Słowo Polskie. — 1906. — № 34. — 21 stycznia.

політику, вибравши собі за девіз “по цьому бути”, кинув між Поляків і Русинів зерно незгоди, не згадуючи про те, що шовінізм, який Ти культивуєш, допровадив до цілком іншого, а не до знищення галицьких Поляків. Пам’ятай, Отче Велебний, що кожний натиск отримує відтиск. Так і Ти з Твоєю практикою галицькою можеш в цьому переконатися. Тепер життя польське завдяки Твоїм забігам відродиться, як фенікс з попелу, тепер у Галичі Поляки репрезентують політичну силу. Маємо тепер “Польський Сокіл”, “Польське коло рільниче”, “Польське міщанське казино”, “Польську народну школу”. Дякуємо Тобі, отче Винницький, за те, що якби не Ти і не Твої вчинки, польськість в Галичі була б цілком пригасла. Однак Ти не тільки прихилив своїм бажанням і щирими намірами знищити Поляків і здобути польські майданчики, до піднесення польського духа у Галичі. Надмірна в тому напрямку заслуга з Твого боку – розбиття на атоми руських міщан в Галичі. Не всі Русини прагнуть і схиляються до півночі. Ти, Отче, роздмухуєш ненависть Українців до жорстокості, і, навпаки, надто Твій девіз “по цьому бути” і прирівнювання своєї особи (аж) зі святою церквою причинилися до розбиття колись покірних Русинів, так що порядних міщан від себе відсунувши, тепер штабик Твій генеральний можна порахувати на пальцях, а й тих зрекретував з т. зв. церковних людей. Хвала і честь Тобі за те, Отче Винницький, бо ми, Поляки, з того скориставшись, рушилися і можемо тепер сміливо дивитися Тобі в очі. Вчиняй так далі, керуйся своїм світлим досвідом, така смілива політика, а дійдеш колись високо. Галичани»²³.

У квітні 1908 р. відбулося чергове непорозуміння на ґрунті польсько-українських (русинських) стосунків. На зборах членів місцевої пожежної охорони, що складалася з поляків і русинів, останні, «бажаючи зрусинення охорони, вважали за перший крок до тієї цілі виступлення того відділу з Крайового зв’язку пожежно-мисливської охорони і в тій справі, з допомогою москвофіла кс. Винницького, розпочали на великому зібранні широку агітацію, результатом якої було те, що багато голосів ухвалило вихід зі Зв’язку, до якого сторожа належала багато років. Звертаємо увагу на цей факт, який є першим кроком до зрусинення нашої охорони»²⁴.

²³ Kurjer Lwowski. — 1906. — № 23. — 23 stycznia.

²⁴ Kurjer Stanisławowski. — 1908. — № 1178. — 5 kwietnia.

Москвофільство.

Стосунки з українськими (русинськими) товариствами

В другій половині XIX ст. у середовищі греко-католицького духовництва доволі впливовим став москвофільський напрямок, прихильники якого вважали потрібним об'єднатися з Російською імперією. Москвофільська течія отримувала щедрі ідеологічну і фінансову підтримку з боку російської влади. У церковному контексті ця течія намагалась наблизити обряд греко-католицької церкви якомога ближче до синодальних зразків, очистити його від латинських нашарувань. З кожним роком москвофільство здобувало симпатиків серед духовництва, дійшло до того, що 1882 р. через звинувачення в потуранні проросійським тенденціям в середовищі греко-католицького кліру був змушений зректися престолу митрополит Йосип Сембратович. Не випадково, що о. Н. Винницький поділяв москвофільські ідеї як випускник Генеральної духовної семінарії у м. Львові, де навчалося чимало москвофілів.

У травні 1902 р. виник конфлікт між о. Н. Винницьким як представником москвофільського табору та місцевими засновниками Товариства «*Просвіта*».

Зусиллями Теофіля Герасимовича, директора школи Костянтини Малицької, Дрозда, Антона Маєвського (латинника), емеритованого управителя школи Павлишина, Івана Ліщинського, Яновича та інших було відкрито читальню «*Просвіти*», діяльність якої не міг сприймати о. Винницький. Тому «[...] адміністратор гр.-кат. місцевої парафії кс. Микола Винницький поклав край тій шкідливій праці і як провідник місцевої ради шкільної постарався, щоб шкільній молоді було суворо заборонено приходити на відчити галицької панни Міхель. Панове радикали за це збезчестили ксьондза Винницького в руських газетах, а свою діяльність для добра суспільства звернули в іншому напрямку [...]»²⁵.

У відповідь на це о. Винницький з амвону виголошував негативні тези щодо членів-засновників «*Просвіти*» в Галичі, а ще за півроку після цього директора школи, одну з засновниць «*Просвіти*» К. Малицьку перевели до м. Беча²⁶.

²⁵ Gazeta Narodowa. — 1902. — № 134. — 22 maja.

²⁶ Діло. — 1934. — № 72 (13617). — 19 березня.

Отже, 1902 р. трапилися перші непорозуміння о. Винницького з представниками радикального напрямку, які знайшли характерне продовження в подіях 1907–1908 рр.

У період адміністрування о. Н. Винницького на парафії в місті Галичі давня столиця Галичини стала «властивим центром москвофільства», місто «стало сіллю в очах українців, які були б раді посісти стару столицю Русі». 1907 р. відбулися дві значні сутички між прихильниками москвофілів та українцями (русинами). Перша датована 25 серпня, друга – 22 вересня. Подаймо коротку суть справи.

У серпні 1907 р. о. Н. Винницький подав до староства в Станиславові прохання про дозвіл скликати на Замковій горі Галича в неділю 25 серпня віче. Довідавшись про це, українські послы цього округу др. Лев Бачинський і др. Євген Левицький також попросили дозволу організувати віче на тому самому місці. Староство пішло назустріч о. Винницькому як тому, хто клопотав першим. Паралельно відмовлено проханням обох українських послів, оскільки одночасно на одному місці два заходи відбуватися не могли. На віче, яке скликав о. Винницький, у супроводі численної хлопської маніфестації прибув посол др. Глібовицький. Українці (русини) постановили перешкодити цьому заходу. Обидва послы-українці в оточенні 200 січовиків із Залукви, Вікторова та інших сіл прибули на Замкову гору і зупинилися на ній вже о першій годині по обіді, хоча віче скликали на третю годину.

Перед початком заходу почали сходитися селяни, яких на віче запросив о. Винницький, прибув посол Глібовицький, оточений руською пожежною сторожею в Галичі «*Дружина*», яка виступила зі штандартами в руських народних барвах, прибуло багато інтелігенції з Галича, яку вело зацікавлення, а серед них багато пань. Безпеку на вічі пильнувало 15 жандармів. Прибулі на захід застали веранду, на якій мала урядувати президія віча, оточену обома українськими послами і січовиками, які не хотіли нікого пустити до столу президії, за винятком о. Винницького як такого, що скликав віче і мав право вести наради.

Почалися довгі перемовини. Оскільки вони не дали результату, о. Винницький постановив проводити віче в іншому місці. Натомість січовики рушили й туди. Члени «*Дружини*», скориставшись з того, захопили веранду. Коли о. Винницький це побачив, повернувся і почав віче. Після привітання зібраних він повідомив їм, що на вічі промовлятиме п. Глібовицький. Посол Левицький закричав на адресу

др. Глібовицького: «Ренегат, зрадник!». Одночасно один з хлопів прискочив до д-ра Левицького і закричавши: «То ти!» — ударив його в лице, так що тому впало пенсне на землю. Після цієї авантюри др. Левицький відійшов з віча, а залишився посол др. Бачинський. Після о. Винницького почав промовляти др. Глібовицький. Коли він згадав про виступ староруських послів з українського клубу, др. Бачинський закричав на нього: «Ти зрадник! Повинен поїхати на Камчатку!»²⁷

Січовики, що асистували др. Бачинському, також обсипали градом звинувачень др. Глібовицького. Хлопи просили др. Бачинського, щоб дав спокій і не переривав оратора, і почали кричати на нього: «Тихо, досить нам вже наобіцяв, і пасовища, і ліси до розділу, і сіль по “дві дудки” [дудка = 2 центи. — А. Ч.], а нічого з того не маємо. Обіцяв пан кожух, теплі його слова». Коли, незважаючи на ці заклики до спокою і грізної поведінки віча, січовики і др. Бачинський не переставали переривати др. Глібовицького і сипати на нього звинувачення, хлопи кинулися на січовиків та їхнього провідника др. Бачинського, і почалася запекла бійка. Хлопи закидали звинувачення др. Бачинському з тієї причини, що не дотримав обіцянок, почали його бити, а згодом запровадили в кущі і там, розтягнувши його на траві, порядно вибили. Коли др. Бачинський кричав: «Люди, дайте спокій, я ж ваш посол!», хлопи відповідали: «Коли ти наш посол, то де є пасовища, де є сіль по дві дудки?»²⁸

Побитому поспішили на допомогу, і його звільнили з рук роздратованих хлопів, після чого його і п. Левицького жандарми відпровадили на залізничний двірець. Урядовий комісар припинив віче, але хлопи були так розгнівані на січовиків, що ті, бажаючи уникнути побиття, здирали з грудей всякі відзнаки Січі і мішалися в натовпі, щоб їх не впізнали. В кінці вдалося досягти спокою, а «Дружина» в оточенні сотень селян відпровадила посла Глібовицького з великим парадом до міста, викрикуючи гасла на його честь²⁹.

Ймовірно, о. Винницький брав участь у переслідуванні представників українського віча — на загальному з'їзді Товариства імені Качковського, що відбулося в Тернополі, виступав селянин Захарчук з Ляцького. Він як

²⁷ Gazeta Narodowa. — 1907. — № 198. — 30 sierpnia.

²⁸ Nagroda za obietanki // Nowy dzwonek. — 1907 — № 10. — 1 października.

²⁹ Gazeta Narodowa. — 1907. — № 198. — 30 sierpnia.

наочний свідок оповідав про інциденти в Галичі і висловив публічне вболівання, що «[...] в групі людей, з якої падало каміння на учасників віча, був старий ксьондз з сивим волоссям»³⁰.

У відповідь на «25 серпня» організували українці віче «22 вересня» на тій самій Замковій горі, під стінами княжого замку. Із цілого Галицького повіту зібралося близько 15 000 селян, було також трохи міщан з Галича, хоча місцевий парох о. Винницький закликав міщан з амвона, щоб в «українському» вічі участі не брали. З'явилися й січові організації і руські «Соколи», щоб утворити оточення коло осіб послів: д-ра Є. Левицького, д-ра Л. Бачинського і М. Петрицького.

Промовці говорили з двох трибун, щоб їх почуло багато учасників. Незважаючи на зливу, після закінчення віча похід вирушив через місто до галицького ринку, де при вигуках молоді відспівано «*Ще не вмерла Україна*» і «*Не пора*», що підкреслювало — «Галицький повіт є українським, а не кацапським». З ринку похід вирушив до мосту над Дністром, лише тут, на завдання урядового комісара, повинен був затриматися з тривоги, щоб міст не зруйнувався під тягарем такої маси народу. Москвофіли під час вічових нарад також почали згромаджуватися, але, переконавшись в значній перевазі противників, вступилися. Натомість з-поза церкви кидали каміннями в учасників походу, що мало не дійшло до сутичок³¹.

Наступного року, в січні 1907 р., у Станиславові відбулося організаційне зібрання передвиборного комітету староруської партії. Ухвалено працювати незалежно від «українських» комітетів, а згідно з дорученнями «руської ради». Вирішено підтримувати кандидатуру не посла Л. Алексевича (адвоката в Станиславові), а заступника посла Н. Винницького, пароха в Галичі³².

28 січня 1907 р. в Галичі станиславівські соціалісти скликали виборче віче. На ньому програму партії озвучив п. Кобак. Проти нього виступав руський галицький міщанин п. Сегін, який агітував за свого кандидата, місцевого пробоща кс. Винницького. Віче ухвалило підтримувати кандидата Соціально-Демократичної партії³³. У квітні 1907 р. «*Руська рада у Львові*» остаточно затвердила список кандидатів на вибори від

³⁰ Stowo Polskie. — 1907. — № 427. — 14 września.

³¹ Czas. — 1907. — № 219. — 24 września.

³² Gazeta Narodowa. — 1907. — № 28. — 2 lutego.

³³ Kurjer Stanisławowski. — 1907. — № 1120. — 10 marca.

Староруської партії, яка мала кандидатів у 19-ти округах. У 59-му виборчому окрузі (Станиславів) основним кандидатом вважалися др. Л. Алексевич (Станиславів), заступником — парох Н. Винницький (Галич)³⁴.

Впродовж року політична боротьба не припинялася і в околицях Галича. Наприклад, у Бовшеві в ніч з 1 на 2 вересня 1907 р. «напали москвофільські хлопці на хлопів українських і влаштували погром. Були поранені та побиті вікна в читальні “Просвіта”. 4 числа погром повторився. Викликали військо. Повідомлялося, що відповідальним за ці напади серед інших є москвофільський ксьондз Винницький»³⁵.

Вибори до сейму 1908 р. На зібранні мужів довіри «Руської ради» з цілого повіту, що відбулося у січні 1908 р. в Станиславові, ухвалено підтримувати кандидатуру кс. Николая Винницького, пробоща в Галичі. Також керівництво Товариства «Руська рада» на підставі пропозицій округ і погодження «Народної ради» оголосило, що галицький декан є їхнім кандидатом³⁶. Загалом на цих виборах Станиславівський повіт мав семеро кандидатів, з них троє відмовилися продовжити боротьбу, передбачаючи, що не матимуть великих шансів. Залишилося четверо, серед них двоє — з міста Галича: о. Винницький та начальник суду в Галичі, радник Мирон Гординський³⁷. Згодом останній зрікся своєї кандидатури на користь о. Винницького (оскільки обидва належали до староруської партії)³⁸. У лютому 1908 р. «Газета Народова» повідомляла про результати виборів: «Станиславів. Голосувало 209. Вибраний кс. Н. Винницький, декан з Галича (старорусини), 127 голосів; радикал Корольок, 82 голоси»³⁹.

Вкотре ім'я о. Н. Винницького занотовано на тлі взаємин з «українськими» товариствами 1924 р. Так, польська поліція зафіксувала, що 17 серпня 1924 р. відбулося засідання членів українських та староруських партій у Галичі в будинку доктора Калини. Метою зібрання були наради щодо способу відібрання площі по колишньому староруському Народному домі з-під управи кс. Винницького і

³⁴ Gazeta Narodowa. — 1907. — № 96. — 26 kwietnia.

³⁵ Kurjer Lwowski. — 1907. — № 418. — 8 września.

³⁶ Czas. — 1908. — № 37. — 14 lutego.

³⁷ Kurjer Lwowski. — 1908. — № 59. — 5 lutego.

³⁸ Gazeta Narodowa. — 1908. — № 41. — 19 lutego.

³⁹ Gazeta Narodowa. — 1908. — № 47. — 26 lutego.

передання цієї площі під будівництво Дому для української «Самопомочі» в Галичі⁴⁰.

Дописувач з Галича в січні 1925 р. інформував читачів «Діла» про шкідливу активність галицького пароха для української справи: «[...] Маємо немалий клопіт з нашим довголітнім парохом о. Винницьким, що то ще до війни мав марку “твердого русского діятеля” і ширив москвофільську дурійку як у Галичі, так і в його найближчій околиці. Наслідком його роботи було, між іншим, те, що в часі війни виарештовано в Галичі більшість нашого міщанства, яке в поважнім числі, хоч Богу духа винне, вигинуло в Талергофі. Одначе ні смерть невинних людей ні повоєнні події не вразумили о. Винницького. Він дальше ширить істинно-русскую ідею, до чого використовує навіть церкву. Так у своїх проповідях відважився говорити ось що до своїх вірних: “Парохіяни! Чорт вліз у багатьох з вас, хруні, і сидить. На свята Різдва Христового будуть ходити з колядою на братський дім; всяких інших жебраків, у яких чорт сидить, викидайте за двері!”. І таке торочив до своїх парохіян о. Винницький в чотирьох по собі слідуєчих проповідях! А причиною того ніщо інше, тільки обставина, що в закацапщенім колись Галичі відроджується українське життя, наслідком чого о. Винницький тратить усякий вплив у громаді. Тут працює філія і читальня “Просвіти”, звідки розбудовується кооперативна будівля в цілім окрузі. Люди побачили, куди їх вів і де завів о. Винницький — і відвертаються від незрівноваженого пароха-старця; а це виводить його з рівноваги і він у своїй здитинілости не знає ні стриму, ні такту, ні міри. Він навіть важився накинутися на катехита, що хотів зайнятися вечером св. Миколая в місцевій читальні “Просвіти”, такими словами: “Ви! Ви хочете політику робити? Я на вас до консисторії, я на вас до кураторії” і т. д. Таких і подібних виступів здитинілого старця багато і не місце їх тут вичисляти. Але може би всеж таки вглянув хто ближче в ці неодвічальні, нахабні виступи і напасти о. Винницького на “Рідну Школу”, яку чейже поручили горячо увазі духовенства й вірних усі три наші ординаріяти! Бо таких “твердих столбів” москвофільства, як наш парох о. Николай Винницький, вже небогато в Галичині. Отже і з того погляду варто би ним зацікавитися ближче [...]»⁴¹.

⁴⁰ Витяг із місячного звіту Станіславівського окружного управління поліції про політичну ситуацію у воєводстві за серпень 1924 р. // Український національно-визвольний рух на Прикарпатті в ХХ столітті. Документи і матеріали / [відп. ред. М. Кугутяк]. — Івано-Франківськ, 2012. — Т. 1. — Кн. 1: 1919—1929. — С. 347.

⁴¹ Діло. — 1925. — № 16. — 23 січня.

Місяцем пізніше, 2 лютого 1925 р., в «*Народному Домі*» у Львові проведено з'їзд «*Русскої народної організації*», в якому взяла участь вся «старорусска» гвардія чисельністю до 200 осіб. Найбільше з'їхалося «старорусских батюшок» (близько 80 осіб), далі з'явилися «русскі» студенти з польського університету, кілька селян, адвокатів, радників та інших «чиновників». Під час з'їзду о. Винницький виголосив політичний реферат⁴².

Відомі й згадки про «виховний» вплив о. Винницького вже після його смерті в 1933—1934 рр.: «5 червня 1933 р. Василь Кузюк з Комарова відвозив представника “Рідної Школи” з Галича після сходин в справі дитячого садку. За мостом (а було це в годині 7-ій перед вечором), напали на нього русскі “малодци” і давай його бити за те, що возив “українського гетьмана”. Виховна праця п. Винницького дає результати» — написали в газеті «*Свобода*»⁴³. 1934 р. 300 міщан міста Галича перейшло на православне віровизнання. Преса вину за це поклала на о. Винницького: «[...] Ось до чого дійшли задурманені москвофільством міщани в княжому городі Галичі! Такі наслідки видала очевидно довголітня праця попереднього пароха в Галичі, москвофіла Винницького, що помер перед кількома роками [...]»⁴⁴.

Часописи повідомляли, що внаслідок діяльності о. Винницького «уніатська церква поширює православ'я»⁴⁵, та називали померлого отця «головним філіаром москвофільства й основних численних москвофільських читалень і «союзів»⁴⁶.

1937 р. газета «*Діло*» в дописі під назвою «*Православна панахида на гробі греко-католицького священника*» інформувала: «[...] в часі недавніх Великодніх свят на могилі довголітнього гр.-кат. пароха в Галичі, о. Винницького відправив місцевий православний священник панахиду. Сталося це заходом синів покійного, загорілих москвофілів. Так виховують свої діти наші гр.-кат. священники москвофіли, що користуються нині ласкою та підтримкою деяких урядових “католицьких” чинників»⁴⁷.

⁴² Діло. — 1925. — № 33. — 14 лютого.

⁴³ Свобода. — 1933. — Ч. 175. — 31 липня.

⁴⁴ Діло. — 1934. — № 72 (136 17). — 19 березня.

⁴⁵ Kurjer Warszawski. — 1934. — № 219. — 11 sierpnia.

⁴⁶ Свобода. — 1934. — Ч. 237. — 10 жовтня.

⁴⁷ Діло. — 1937. — № 112. — 25 травня.

Вплив на магістрат міста

Як парох міста, населеного головно українцями (русинами), о. Николай Винницький мав бажання впливати на діяльність тогочасних органів місцевого самоврядування. Це йому вдалося, зокрема під час урядування бурмістра Михайла Сегіна (1906–1908). У серпні 1906 р. преса повідомляла, що «[...] бурмістром “де-факто” є греко-католицький пробощ кс. Винницький. Не належить він навіть до складу Ради міської, що однак не перешкоджає йому скликати Раду міста й виносити ухвали, які йому потрібні [...]»⁴⁸. Інший часопис констатував: «[...] бурмістр [...] уміє читати тільки “друковане”. Підписує за нього пробощ руський кс. Винницький [...] німецька Рада з кс. Винницьким на чолі; якій брак енергії, ініціативи і бажання до праці – і наш Галич марно гине серед прекрасної околиці [...]»⁴⁹.

Також серед закидів щодо втручання о. Н. Винницького в діяльність міського самоврядування було питання призначення секретарем гміни спершу на рік, а потім на постійно Єжи Остермана, який був під протекцією священника. «[...] Остерман, звичайно за порадою о. Винницького, вніс своє подання за годину перед скликанням спеціально скликаної Ради міської. Ксьондз Винницький був запрошений. Він забрав голос на засіданні, рекомендуючи гідного кандидата О., а Рада міська, що складалася з послідовників кс. Винницького і його політичних прихильників, звичайно призначила секретарем п. О. тимчасово на рік [...]»⁵⁰.

У січні 1906 р. завершилося урядування бурмістра Сегіна. «[...] За-лишився тільки в Раді міській його гідний “компаньйон” кс. Микола Винницький зі штабом, що налічує 4 радних. Та група, звана “чорною радою”, замість взятися до якоїсь видатної праці для добра міста розпочинає переслідувати міських урядників, що не бажають йти їм на руку [...]»⁵¹. Впродовж наступних років ситуація не змінилася. У вересні 1912 р. цісарсько-королівське намісництво ліквідувало міську раду в Галичі та призначило урядовим комісаром др. Банковського. Причиною ліквідації ради стало те, що «[...] місцевий гр.-кат. пробощ кс. Винницький, відомий москвофіл, мав великий вплив на хід гмінних справ, а начальник

⁴⁸ *Stowo Polskie*. – 1904. – № 399. – 25 sierpnia.

⁴⁹ *Stowo Polskie*. – 1904. – № 439. – 17 września.

⁵⁰ *Listy z kraju // Stowo Polskie*. – 1904. – № 399. – 25 sierpnia.

⁵¹ *Kurjer Stanisławowski*. – 1906. – № 1059. – 7 stycznia.

гміни [бурмістр Ервін Геллер. — А. Ч.] “зам’який”, дозволяв москвофільську агітацію»⁵².

Вказані факти свідчать про бажання пароха мати безпосередній вплив на справи міста, використовуючи будь-які засоби. Ще один факт засвідчує, що парох мав неоднозначний характер і ні перед чим не зупинявся. В січні 1912 р. міський суд Галича заарештував о. Н. Винницького на два дні за бійку з якоюсь жінкою. Описувалося, що між о. Винницьким і його парафіянами була брутальна сварка і навіть бійка в захристії⁵³.

В’язень Граца, Талергофа і Відня

Кількарічна діяльність о. Н. Винницького дала свої результати: москвофільський рух розвивався активно, що не могло не привернути уваги влади. Станом на 1910 р. в м. Галичі читальня Товариства Качковського нараховувала 122 члени, Товариство «*Русській Клубь*» — 17 членів, пожежна дружина — 60 членів⁵⁴. Практично щороку в місті арештовували кілька осіб за звинуваченням у шпигунстві на користь Росії (Галич трактувався як важливий фортифікаційний стратегічний пункт на р. Дністер), проводили обшуки в членів москвофільських організацій. У серпні 1912 р. було ліквідовано «*Пожарную дружину ім. Качковського*», члени якої співали на своєму заході «*Боже, царя храни*», використовували державну російську атрибутику. З початком Першої світової війни австрійська влада активно здійснює арешти серед москвофілів. Галицького пароха було заарештовано 1 серпня 1914 р.: «[...] арештовано кілька москвофільських агітаторів, між ними пароха кс. Николу Винницького[...]»⁵⁵. Тогочасні російські пропагандисти, описуючи політику австрійської влади щодо російських симпатиків, поспішили одразу ствердити: «[...] убили также несколько русских священников в других городах. Между ними называют о. Н. К. Винницкого из Галича [...]»⁵⁶.

⁵² Kurjer Stanistawowski. — 1912. — № 1410. — 15 września.

⁵³ Ilustrowany kuryer codzienny. — 1912. — № 5. — 9 stycznia.

⁵⁴ Шематизм всего клира греко-католицкои митополичои архіепархіи Львовской на рокъ 1910. — Львовъ, 1910. — С. 125—126.

⁵⁵ Nowa Reforma. — 1914. — № 342. — 12 sierpnia.

⁵⁶ Казанский П. Е. Современное положение Червонной Руси. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://kirsoft.com.ru/freedom/KSNews_216.htm (доступ: 27 лютого 2017 р.).

Насправді о. Винницького було відправлено у військову в'язницю в м. Граці, а 29.10.1914 р. — у гарнізонну в'язницю м. Відня. В'язень Л. Старицький згадував, що той сидів в т. зв. «диявольській башті» тюрми. Згодом його було переведено в загальну камеру на другому поверсі в'язниці⁵⁷.

Також існують дані, які засвідчують те, що о. Н. Винницький у січні 1915 р. перебував у концентраційному таборі Талергоф. «Талергоф, коло Граца [...] Інтернованих тримають в ангарі і новозбудованих бараках. Серед них 1500 інтелігентів, зокрема 300 осіб духівництва і 600 селян. Є теж 12-, 10- і навіть п'ятилітні діти. Більшість ув'язнених була під слідством, яке припинено. Всі вони вважаються інтернованими, кілька осіб підлягають суду, зокрема і адміністратор парафії в Галичі, духівник Винницький»⁵⁸.

Для покарання москвофілів австрійська влада розпочала Другий Віденський процес (25 вересня 1916 р.) у звинуваченні в державній зраді 24-х осіб, галицько-руських громадських діячів — так званий «Процес оо. Богатиця, Сеника і товаришів». Всіх їх звинувачували у зраді за параграфами 58 с і 59 в карного права і в зраді військової сили монархії за параграфом 327 військового права карного⁵⁹.

Судив їх військовий дивізійний суд ландверу (*land wehr divisions gericht*). Слухання, до якого залучено 62-х свідків, тривало три місяці. Цікаво, що серед свідків у звинуваченні щодо галичан виступав галичанин — нотаріус Лев Гузар. 1923 р. родина Гузарів через часопис висловила подяку всім, хто вшанував пам'ять померлого Л. Гузара: «Подобалося Всевишньому навістити нас важким ударом і покликати до себе нашого найдорожчого мужа і батька бл. п. Льва Гузара, нотаря в Галичі [...] Тому, не будучи в силі кождому з осібна подякувати складаємо на цьому місці прилюдну щиру подяку всім, що взяли участь в похороні і поспішили з усними та письменними заявами жалю [...]». В переліку згадувався «о. Винницький, совітник і парох з Галича»⁶⁰.

⁵⁷ Старицький Л. К. Краткая записка б. приговореннаго къ смертной казни / Л. Старицький // Талерговский альманах. Пропамятная книга австрийских жестокостей, изуверствъ и насилій надъ карпато-рускимъ народомъ во время Всемирной войны 1914—1917 гг. — Львов, 1932. — Вып. 4. — Ч. 2. — С. 156.

⁵⁸ Kurjer Warszawski. — 1915. — № 19. — 19 stycznia.

⁵⁹ Ilustrowany kuryer codzienny. — 1916. — № 276. — 6 października.

⁶⁰ Діло. — 1923. — № 102. — 9 серпня.

У групі із 24-х підсудних було двоє галичан: д-р Ярослав Сьокало, адвокатський кандидат, та священник Николай Винницький. Основний злочин обвинувачених полягав у тому, що всі вони до 26 липня 1914 р. і після оголошення загальної мобілізації 31 липня 1914 р. були членами різноманітних москвофільських товариств у Галичині і своєю діяльністю та москвофільською пропагандою готували відторгнення краю від Австро-Угорської монархії, посилювали зовнішню небезпеку для держави і влаштовували внутрішні бунти. Вони були лідерами партій і підбурювачами, діяли в таємному зв'язку посередництвом усної і друкованої агітації, шпигунства і т. п., і були лідерами організації, яку вони створили зі свідомого руського селянства в Галичині. Крім того, підсудних звинувачували в тому, що зрадою нанесли шкоду австро-угорській і союзній німецькій армії в час війни, входячи у стосунки і підтримуючи зв'язок з ворогом, тобто з російською імператорською армією⁶¹. Вироком дивізійного суду у Відні від 17 лютого 1917 р. о. Н. Винницького було засуджено до кари смерті через повішення. Звинувачений подав оскарження. За вироком цього ж суду його звільнили, проте через апеляцію прокуратури затримали в ув'язненні аж до амністії. 17 липня 1917 р. на підставі акта цісаря Карла I про амністію його було звільнено. З Відня о. Винницького направлено в м. Драготуш у Моравії⁶². Про свою зустріч з ним у цій місцевості згадував священник А. Бучко⁶³.

Невідомо, скільки часу о. Винницький пробув у Моравії. Проте вже в лютому 1918 р. цісарсько-королівський цивільний суд у Кракові за поданням о. Николи Винницького розшукував загублені поліси Товариства взаємних забезпечень у Кракові (страхової установи) на 4000 корон. Загублені поліси належало повернути впродовж шести місяців, або вони втрачали юридичну силу⁶⁴.

⁶¹ Талерговский альманах. Пропамятная книга австрийских жестокостей, изуверств и насилий надъ карпато-рускимъ народомъ во время Всемирной войны 1914—1917 гг. — Львов, 1925. — Вып. 2. — С. 143.

⁶² Nowa Reforma. — 1917. — № 345. — 27 lipca.

⁶³ Сообщение свящ. Ант. Бучко изъ с. Ладанцы, Перемышлянского у. // Талерговский альманах. Пропамятная книга австрийских жестокостей, изуверств и насилий надъ карпато-рускимъ народомъ во время Всемирной войны 1914—1917 гг. — Львов, 1930. — Вып. 3. — С. 12.

⁶⁴ Gazeta Lwowska. — 1918. — № 57. — 10 marca.

У квітні 1918 р. отця Н. Винницького та його соратника розшукувала знайома: «Хто знав би про місце перебування д-ра Ярослава Сьокала або о. Миколи Винницького з Галича, зволить ласкаво написати на адресу: Jozefa Lenkiewicz, Reserve spital, Rzeszów Abt. 8.»⁶⁵. Немає жодних даних, якого року о. Н. Винницький повернувся в рідне місто. У спогадах учасників Листопадового зриву в м. Галичі та матеріалах, що стосуються українсько-польської і польсько-радянської війни в околицях міста, інформація про пароха відсутня.

Вшанування пам'яті

Поруч з церквою Різдва Хрестового, де понад 20 років душпастирював о. Н. Винницький, встановлено хрест — пам'ятний знак галичанам, жертвам ув'язнення в австрійському концтаборі Талергоф. На одній з двох мармурових таблиць є напис зі згадкою про пароха міста: «Всѣмъ Русскимъ людамъ Галича во времѣ великой войны подъ австро-угорскимъ игомъ въ Талергофѣ и другихъ тюрьмахъ за русское имѣ, вѣру и народность страдавшимъ и животь свой положившимъ и первому изъ нихъ о. Николаю Винницкому — доброму пастырю, великому гражданину, неустрашимому борцу-мученику, доблестному сыну Руси и єѣ защитнику на Вѣчную Памѣть, Руси на славу. Памѣтникъ сей воздвигнуть гражданами г. Галича въ л. б. 1929». Пам'ятник споруджено 1929 р. в каменорізній майстерні М. Антоніва (м. Станиславів).

В сучасному Галичі на старому кладовищі (Галич-гора) можна легко знайти могилу о. Н. Винницького. Скромна, увінчана трираменним хрестом, вона перебуває у занедбаному стані. Поруч з його могилою — поховання його доньки Стефанії. Потребою часу є догляд та благоустрій за цими похованнями з боку церковних інституцій УГКЦ, бодай як данина тяглості традицій духівництва і вдячності за відновлення храму Різдва Хрестового.

Парох о. Винницький не був тим, хто перший засіяв зерна москвофільства на галицький ґрунт. Його попередниками були десятки священиків, які плекали москвофільські ідеї, а в самому місті 1875 р. відбувся другий з'їзд москвофільського Товариства імені Качковського, учасниками якого були близько 400 осіб. Він формувався у цьому середовищі і сам певною мірою був його активним творцем. Як і більшість

⁶⁵ Діло. — 1918. — № 89 (9649). — 19 квітня.

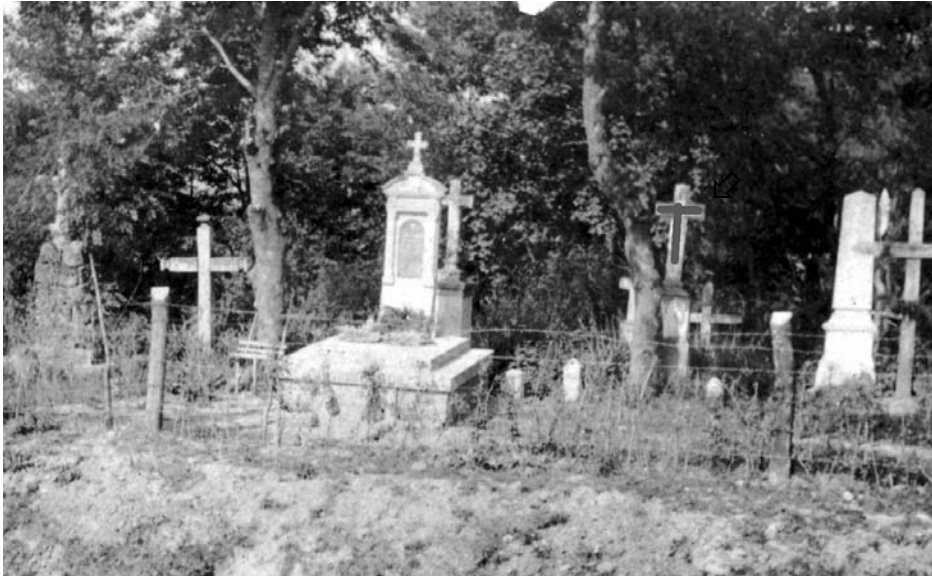
його сучасників-однодумців, він не бачив перспектив в українському русі, боровся з його представниками. Постать о. Н. Винницького надзвичайно цікава. Вихований у вищих духовних закладах ГКЦ, він постійно перебував у колі відомих священичих родин, був особисто знайомий з митрополитом Андреем Шептицьким, вибрав свій життєвий шлях, який сучасники могли б схарактеризувати як долю «адепта русского міра». Життя та політична боротьба о. Винницького є тими чинниками, які впливають на неоднозначне сприйняття його особи й тепер.

Andriy Chemerynskyj (Halych, Ukraine)

Priest Nikolaj Vynnytskyj: pastor of Halych and a socio-political figure

The article describes the way of life and socio - political activity of the long-time parish of the Greek-Catholic Church, pr. Nikolai Vynnytsky (1868 – 1929). The pastoral relationship with the Polish community of the city, Ukrainian organizations, and influence on local self-government are analyzed. Specific examples show his pastoral and political activities, which ultimately resulted in his imprisonment by the Austrian authorities and the creation of an Orthodox parish in the city.

Keywords: *Halych, Church of the Nativity of Christ, electoral movement, Talergof, Magistrate, Prosvita.*

Місце поховання отця Николая Винницького